

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขนขยะ สังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา

วาสนา ศรีมงคล* และพิชานาถ เงินดีเจริญ**

Received: April 11, 2024

Revised: June 25, 2024

Accepted: July 18, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขนขยะสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่าง ทำการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 75 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ดัชนีความตรงในเนื้อหาของแบบสอบถามเท่ากับ 0.83 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติสัมพันธ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุอยู่ในระดับดี ร้อยละ 73.3 ปัจจัยนำด้านความรู้เกี่ยวกับอันตรายของขยะและการป้องกันอุบัติเหตุ ปัจจัยเอื้อด้านนโยบายของหน่วยงาน ปัจจัยเสริมด้านการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขนขยะ และปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขนขยะอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ปัจจัยนำด้านความรู้เกี่ยวกับอันตรายของขยะและการป้องกันอุบัติเหตุ ปัจจัยเอื้อด้านนโยบายของหน่วยงานสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขนขยะได้ร้อยละ 35.8 ดังนั้นเทศบาลแห่งนี้ควรมีกิจกรรมส่งเสริมด้านความปลอดภัยและอบรมให้ความรู้กับพนักงานเก็บขนขยะอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มความรู้ด้านการป้องกันอุบัติเหตุ

คำสำคัญ: พฤติกรรม / พนักงานเก็บขนขยะ / เทศบาลนคร / อุบัติเหตุ

*ผู้รับผิดชอบบทความ: วาสนา ศรีมงคล สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะสหเวชศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา 290 หมู่ที่2 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000 E-mail: wasana@nmc.ac.th

*อาจารย์ สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะสหเวชศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

**ผู้ช่วยอธิการบดี คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Factors Relating to Accidental Prevention Behaviors of Garbage Collectors in Nakhonratchasima Municipality

Wassana Srimongkol* and Pitchanat Ngerndeecharoen**

Abstract

This cross-sectional analytical research study examines the factors related to accident prevention behavior among garbage collection employees in Nakhon Ratchasima Municipality. A population of 75 people was selected using purposive sampling. The questionnaires covered personal data, and Cronbach's alpha reliability coefficient was 0.83, indicating good internal consistency. Data was collected using questionnaires, and the research tools were checked to ensure their quality met acceptable criteria. The data was analyzed using pre-existing programs, including descriptive statistics, Pearson's product-moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression. The study revealed that accident prevention behavior among garbage collection employees was good, with 73.3 percent. Predisposing factors in knowledge about the dangers of garbage and accident prevention, enabling factors in the agency's policies, and reinforcing factors in receiving support from the agency have a positive relationship with the accident prevention behavior of garbage collection employees. The personal factor of education has a significant negative relationship with the accident prevention behavior of garbage collectors at 0.05. The research results found that predisposing factors in knowledge about the dangers of garbage and accident prevention, as well as enabling factors in agency policies, can predict the accident prevention behavior of garbage collectors by 35.8%. Therefore, the municipality must implement regular safety promotion activities and training to educate garbage collectors and increase their knowledge about accident prevention.

Keywords: Behavior / Garbage collectors / Municipality / Accident

**Corresponding Author: Wassana Srimongkol, Occupational Health and Safety, Faculty of Allied Health Sciences, Nakhonratchasima College, 290 No.2, Bangmai Sub-district, Muang District, Nakhonratchasima, 30000, E-mail: wasana@nmc.ac.th*

**Teacher, Occupational Health and Safety, Faculty of Allied Health Sciences, Nakhonratchasima College*

***Assistant Rector, Faculty of Education, Nakhonratchasima College*

1. บทนำ

จากรายงานของ Waste Generation and Recycling Indices 2019 ที่จัดทำโดย Verisk Maplecroft Environment Dataset ได้ศึกษาและสำรวจตัวชี้วัดกว่า 52 ตัวเกี่ยวกับการผลิตขยะ และการรีไซเคิลขยะที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆ ทั่วโลก พบว่า สถานการณ์ขยะโลกกำลังน่าเป็นห่วง เนื่องจากในแต่ละปี มีขยะมูลฝอยชุมชน (Municipal Solid Waste) เกิดขึ้นปีละมากกว่า 2.1 พันล้านตัน แต่มีเพียง 16% หรือราว 323 ล้านตันเท่านั้นที่จะถูกนำไปเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล (ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ, 2562)

ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2561 มีปริมาณ 21.93 ล้านตันต่อปี พ.ศ. 2562 พบปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น 28.71 ล้านตันต่อปี (เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ร้อยละ 31) พ.ศ. 2563 พบปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นอยู่ที่ 25.37 ล้านตันต่อปี (ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 12) ในปี พ.ศ. 2564 พบปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นอยู่ที่ 24.98 ล้านตันต่อปี (ลดลงจากปี 2563 ร้อยละ 2) และในปัจจุบัน พ.ศ. 2565 พบปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นอยู่ที่ 25.70 ล้านตันต่อปี (เพิ่มขึ้นจากปี 2564 ร้อยละ 3) (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2567) หากพิจารณาถึงอัตราการเกิดขยะมูลฝอยของประเทศจะเห็นว่า ในปี พ.ศ. 2562 และ 2565 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเทียบกับปีก่อนหน้า ส่วนในปี พ.ศ. 2563 และ 2564 มีแนวโน้มลดลงเทียบกับปีก่อนหน้า จากการรณรงค์ของรัฐบาลลดการใช้ถุงพลาสติก มีการคัดแยกขยะ เป็นต้น แต่ยังคงมีปริมาณที่มาก เนื่องจากข้อจำกัดของงบประมาณและพื้นที่ในการกำจัด การเพิ่มขึ้นในช่วงโควิด 19 ระบาดจากการใช้ผ้าปิดจมูกและอุปกรณ์ตรวจเช็คโรค รวมถึงเทคโนโลยีมีการพัฒนาทำให้เกิดสินค้าเพิ่มขึ้น บุคคลที่ประกอบอาชีพพนักงานจัดเก็บขยะ ลักษณะงานโดยทั่วไปจะมีหน้าที่ในการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยตามบ้านเรือน ตลาด ร้านค้า สถานประกอบการ และมูลฝอยทั่วไปที่ประชาชนนำมาทิ้ง ณ จุดรองรับขยะตามที่ตั้ง ซึ่งสภาพแวดล้อมในการทำงานที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ เจ้าหน้าที่เก็บขยะมักจะสัมผัสกับขยะโดยตรงเป็นเวลานาน ส่วนใหญ่ไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล เช่น ถุงมือยาง หน้ากากหรือ ผ้าปิดจมูก แว่นตา หรือรองเท้าบูท เป็นต้น ดังนั้นโอกาสที่เจ้าหน้าที่เก็บขยะจะได้รับอันตรายจึงสูงมาก อาจเกิดอันตรายขั้นทันทีหรือเรื้อรัง มีความรุนแรงตั้งแต่เล็กน้อยจนถึงมาก เช่น เกิดการระคายเคืองที่ผิวหนัง หรือดวงตา เกิดบาดแผลจากการโดนบาดด้วยเศษแก้ว เศษโลหะ ถ้าหากมีเชื้อโรคที่ก่อให้เกิดโรคและไม่ได้รับการดูแลรักษาที่ถูกต้องก็เป็นอันตราย ได้รับความรุนแรงถึงขั้นทำให้ตาบอด (วิราภรณ์ ทองยัง, 2552) จังหวัดนครราชสีมา มีปริมาณขยะมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีปริมาณขยะ 2,228 ตัน และเทศบาลนครราชสีมา มีปริมาณขยะมากที่สุดเมื่อเทียบกับเทศบาลในจังหวัดเดียวกัน มีปริมาณขยะ 251.38 ตัน/วัน (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2566) และจากสถิติอุบัติเหตุของเทศบาลนครราชสีมา พนักงานเคยเกิดอุบัติเหตุจากของมีคมบาด จำนวน 1 ราย สัมผัสสารเคมี 2 ราย ตกรถ 1 ราย จากปัญหาด้านอุบัติเหตุของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บขยะข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และปัจจัยที่มีอำนาจทำนายพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขนขยะเพื่อนำไปสู่การป้องกันและลดความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขนขยะ ของเทศบาลนครราชสีมาต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยนำ (ความรู้เกี่ยวกับอันตรายของขยะและการป้องกัน ปัจจัยเจตคติการป้องกันอุบัติเหตุ) ปัจจัยเอื้อ (นโยบายของหน่วยงาน) ปัจจัยเสริม (การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน) กับพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขนขยะสังกัดเทศบาลนครราชสีมา

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอำนาจทำนายพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขนขยะสังกัดเทศบาลนครราชสีมา

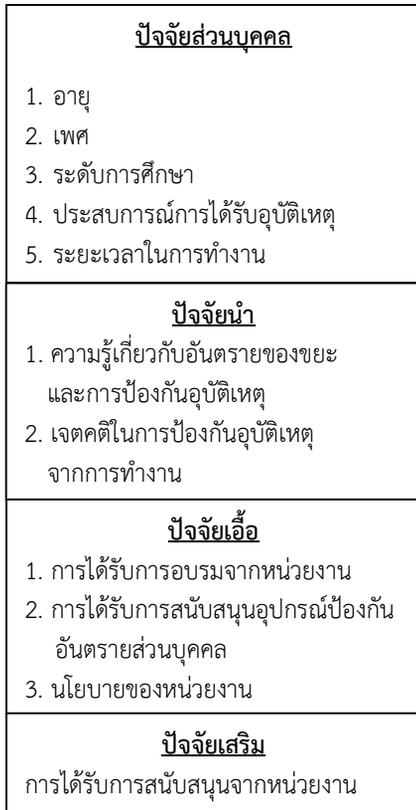

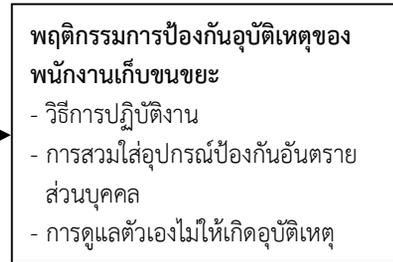
3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

3.2 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานเก็บขนขยะ สังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา พนักงานเก็บขนขยะ จำนวน 75 คน กลุ่มตัวอย่าง ทำการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 75 คน

3.3 มีกำหนด การคัดเลือก ดังนี้

3.3.1 เป็นพนักงานเก็บขนขยะสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา มีประสบการณ์การทำงานอย่างน้อย 6 เดือนขึ้นไป อายุ 21 ปีขึ้นไป

3.3.2 เป็นผู้ให้ความร่วมมือในการทำแบบสอบถาม

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน การเกิดอุบัติเหตุ เป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) จำนวน 8 ข้อ เป็นคำถามแบบปลายปิด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยนำ โดยแต่ละข้อให้เลือกตอบ ใช่ ไม่ใช่ ไม่ทราบ และผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับอันตรายของขยะและการป้องกันอุบัติเหตุ มีจำนวน 20 ข้อ เป็นคำถามแบบปลายปิด คะแนนเต็ม 1 (สมจิรา อูสาหวงค์, 2559)

- ใช่ ให้ 1 คะแนน
- ไม่ใช่/ไม่ทราบ ให้ 0 คะแนน .

มีเกณฑ์แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- ช่วงคะแนน 16-20 คะแนน หมายถึง ความรู้ระดับสูง
- ช่วงคะแนน 12-15 คะแนน หมายถึง ความรู้ระดับปานกลาง
- ช่วงคะแนน 0-11 คะแนน หมายถึง ความรู้ระดับต่ำ

2. แบบสอบถามเจตคติในการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน มีจำนวน 9 ข้อ เป็นคำถามแบบปลายปิด คะแนนเต็ม 4 โดยมีคำถามเชิงบวก 2 ข้อ และคำถามเชิงลบ 7 ข้อ (สมจิรา อูสาหวงค์, 2559)

	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
- เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ได้ 4 คะแนน	ได้ 1 คะแนน
- เห็นด้วย	ได้ 3 คะแนน	ได้ 2 คะแนน
- ไม่เห็นด้วย	ได้ 2 คะแนน	ได้ 3 คะแนน
- ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ได้ 1 คะแนน	ได้ 4 คะแนน
ช่วงคะแนน 28-36	หมายถึง มีเจตคติในการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ระดับสูง	
ช่วงคะแนน 19-27	หมายถึง มีเจตคติในการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ปานกลาง	
ช่วงคะแนน 9-18	หมายถึง มีเจตคติในการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ระดับต่ำ	

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยเอื้อ

แบบสอบถามนโยบายของหน่วยงาน กฎระเบียบ การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 4 เป็นชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีให้เลือกตอบ 4 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยเลือกตอบได้เพียง 1 คำตอบเท่านั้น ข้อคำถามมีจำนวน 20 ข้อ เป็นคำถามปลายปิด เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (สมจิรา อูสาหวงค์, 2559)

- เห็นด้วยอย่างยิ่ง ได้ 4 คะแนน
- เห็นด้วย ได้ 3 คะแนน
- ไม่เห็นด้วย ได้ 2 คะแนน
- ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ได้ 1 คะแนน

แบบสอบถามนโยบายของหน่วยงาน

- ช่วงคะแนน 61-80 หมายถึง มีระดับดี
- ช่วงคะแนน 41-60 หมายถึง มีระดับปานกลาง
- ช่วงคะแนน 20-40 หมายถึง มีระดับต่ำ

ตอนที่ 4 แบบสอบถาม ปัจจัยเสริม การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน จากหัวหน้างาน และเพื่อนร่วมงาน แบบสอบถามด้านปัจจัยเสริม มีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) มีให้เลือกตอบ 4 ระดับ มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด โดยเลือกตอบได้เพียง 1 คำตอบเท่านั้น จำนวน 18 ข้อ เป็นคำถามปลายปิด คะแนนเต็ม 4 เกณฑ์การให้คะแนน (สมจิรา อูสาหะวงศ์, 2559)

มากที่สุด	ได้ 4 คะแนน
มาก	ได้ 3 คะแนน
น้อย	ได้ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	ได้ 1 คะแนน

การแปลผล แบ่งระดับปัจจัยเสริมเกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน การรับรู้ข่าวสาร การได้รับคำแนะนำจาก เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา

ช่วงคะแนน 55-72	หมายถึง	มีระดับสูง
ช่วงคะแนน 37-54	หมายถึง	มีปานกลาง
ช่วงคะแนน 18-36	หมายถึง	มีระดับต่ำ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานจัดเก็บขยะ

แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานจัดเก็บขยะ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามนิยามจากการป้องกันอุบัติเหตุที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) มีให้เลือกตอบ 4 ระดับ คือ ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ไม่เคยปฏิบัติเลย โดยเลือกตอบได้เพียง 1 คำตอบ เท่านั้น จำนวน 19 ข้อ เป็นข้อคำถามเชิงบวก 15 ข้อ และคำถามเชิงลบ 4 ข้อเป็นคำถามปลายปิด เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (สมจิรา อูสาหะวงศ์, 2559)

ข้อคำถามเชิงบวก	ข้อคำถามเชิงลบ
ปฏิบัติทุกครั้ง ได้ 4 คะแนน	ได้ 1 คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง ได้ 3 คะแนน	ได้ 2 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง ได้ 2 คะแนน	ได้ 3 คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติเลย ได้ 1 คะแนน	ได้ 4 คะแนน

การแปลผล แบ่งระดับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานจัดเก็บขยะ		
ช่วงคะแนน 58-76	หมายถึง	มีระดับสูง
ช่วงคะแนน 39-57	หมายถึง	มีปานกลาง
ช่วงคะแนน 19-38	หมายถึง	มีระดับต่ำ

3.5 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ให้ค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตฤประสงค์ มีค่าเท่ากับ 0.70 และการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับตามวิธีของครอนบาคเท่ากับ 0.83 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้อธิบายลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของกลุ่มตัวอย่าง

3.6.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson correlation coefficient) และการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ที่มีการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นในการใช้สถิติแล้ว

3.7 ข้อมูลพิจารณาด้านจริยธรรม (Ethical consideration) การวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยนครราชสีมา รหัสโครงการวิจัย NMCCE-0037/2564 วันที่ให้การรับรอง 19 มกราคม 2565

4. ผลการวิจัย

จากการศึกษาลักษณะส่วนบุคคล (ตารางที่ 1) พบว่า เพศชาย ร้อยละ 100 กลุ่มตัวอย่างมีอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 46.70 การศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 58.70 ไม่เคยเกิดอุบัติเหตุ ร้อยละ 50.70 ระยะเวลาการทำงาน 1-9 ปี ร้อยละ 38.70

ปัจจัยนำ ความรู้อันตรายของขยะและการป้องกันอุบัติเหตุ (ตารางที่ 2) อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 60.00

เจตคติเกี่ยวกับการจัดการขยะ (ตารางที่ 3) อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 73.30

ปัจจัยเอื้อ นโยบายของหน่วยงาน (ตารางที่ 4) พบว่า อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 72.00

ปัจจัยเสริม การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน (ตารางที่ 5) อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 44.00

พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ (ตารางที่ 6) พบว่า อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 73.30

ความสัมพันธ์ (ตารางที่ 7) พบว่า ปัจจัยนำด้านความรู้เกี่ยวกับอันตรายของขยะและการป้องกันอุบัติเหตุ ปัจจัยเอื้อด้านนโยบายของหน่วยงาน ปัจจัยเสริมด้านการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขนขยะ และปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขนขยะอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

ปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ (ตารางที่ 8) จากการทำงาน ได้แก่ ปัจจัยนำด้านความรู้เกี่ยวกับอันตรายของขยะและการป้องกันอุบัติเหตุ และปัจจัยเอื้อด้านนโยบายของหน่วยงานกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุที่นัยสำคัญ 0.05 ได้ร้อยละ 35.8 เขียนสมการได้ดังนี้ พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขนขยะ = $19.517 + 0.774$ (ความรู้เกี่ยวกับอันตรายของขยะและการป้องกันอุบัติเหตุ) + 0.452 (นโยบายของหน่วยงาน)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและลักษณะส่วนบุคคลของพนักงานเก็บขยะ สังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา (N=75)

ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	75	100.00
หญิง	0	0.00
2. อายุ		
21-30 ปี	4	5.30
31-40 ปี	11	14.70
41-50 ปี	23	30.70
51-60 ปี	35	46.70
มากกว่า 60 ปี	2	2.60
3. การศึกษา		
ประถมศึกษา	44	58.70
มัธยมต้น	14	18.70
อนุปริญญา/ปวส.	15	20.00
ปริญญาตรี	2	2.60
4. ประวัติการได้รับอุบัติเหตุ		
เคย	37	49.30
ไม่เคย	38	50.70
5. ระยะเวลาการทำงาน (ปี)		
<1ปี	2	2.60
1-9 ปี	29	38.70
10-19 ปี	20	26.70
20-28 ปี	14	18.70
29-37 ปี	10	13.30

ตารางที่ 2 ปัจจัยนำ ความรู้เกี่ยวกับอันตรายของขยะและการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขยะ สังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา (N=75)

ระดับความรู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับดี	10	13.30
ระดับปานกลาง	45	60.00
ระดับต่ำ	20	26.70
รวม	75	100

ตารางที่ 3 ปัจจัยนำ เจตคติในการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ของพนักงานเก็บขยะ สังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา (N=75)

ระดับเจตคติ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับดี	10	13.40
ระดับปานกลาง	55	73.30
ระดับต่ำ	10	13.30
รวม	75	100.00

ตารางที่ 4 ปัจจัยเอื้อ นโยบายของหน่วยงาน ของพนักงานเก็บขยะ สังกัดเทศบาลนคร นครราชสีมา (N=75)

ระดับปัจจัยเอื้อ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับดี	54	72.00
ระดับปานกลาง	19	25.30
ระดับต่ำ	2	2.70
รวม	75	100.00

ตารางที่ 5 ปัจจัยเสริม การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของพนักงานเก็บขยะ สังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา (N=75)

ระดับปัจจัยเสริม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับดี	29	38.70
ระดับปานกลาง	33	44.00
ระดับต่ำ	13	17.30
รวม	75	100.00

ตารางที่ 6 พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขยะ สังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา (N=75)

ระดับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับดี	55	73.30
ระดับปานกลาง	17	22.70
ระดับต่ำ	3	4.00
รวม	75	100.00

ตารางที่ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขนขยะ สังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา (N=75)

ตัวแปร	พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
1. ปัจจัยส่วนบุคคล		
อายุ	0.032	0.783
การศึกษา	-0.254	*0.028
ประวัติการได้รับอุบัติเหตุ	0.033	0.780
โรคประจำตัว	-0.099	0.398
2. ปัจจัยนำ		
ความรู้เกี่ยวกับอันตรายของขยะและการป้องกันอุบัติเหตุ	0.278	*0.016
เจตคติในการป้องกันอุบัติเหตุ	0.005	0.097
3. ปัจจัยเอื้อ		
นโยบายของหน่วยงาน	0.521	*0.000
4. ปัจจัยเสริม		
การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน	0.268	*0.020

ตารางที่ 8 แสดงการวิเคราะห์หาค่าถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับอันตรายของขยะและการป้องกันอุบัติเหตุ นโยบายของหน่วยงาน การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ ของพนักงานเก็บขนขยะ สังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา (N=75)

ตัวแปรที่เข้าสมการ	B	Bata	t	p-value
การศึกษา	-1.145	-0.128	-1.280	0.205
ความรู้เกี่ยวกับอันตรายของขยะและการป้องกัน	0.774	0.250	2.581	*0.012
นโยบายของหน่วยงาน	0.452	0.439	4.225	*0.000
การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน	0.095	0.099	0.947	0.347
ค่าคงที่=19.517 R ² = 0.358 R ² Adjust= 0.321 F=9.74 *P-value<0.05				

5. อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขนขยะ สังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา

5.1 กลุ่มตัวอย่างมีอายุ 51-60 ปี การศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษา ไม่เคยเกิดอุบัติเหตุ ไม่มีโรคประจำตัว โรคประจำตัวที่พบเป็นส่วนน้อย ได้แก่ ความดัน เบาหวาน หัวใจ ฤกษ์ลมโป่งพอง ระยะเวลาการทำงาน คือ 1-9 ปี มีปัจจัยนำ ระดับความรู้เกี่ยวกับอันตรายของขยะและการป้องกันอุบัติเหตุ ระดับเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากอุบัติเหตุ ปัจจัยเสริม การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน อยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยเอื้อ นโยบายของหน่วยงาน และพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุอยู่ในระดับสูง ควรเพิ่มการอบรม จัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยเพิ่มเจตคติ และเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานกับพนักงานให้มากขึ้น ไม่สอดคล้องกับงานวิจัย (สิทธิชัย ไชฆาน และวารสารกรม พันธ์ศิริ, 2562) พนักงานส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุระดับดี ร้อยละ 78.0 พนักงานเก็บขนมูลฝอยรู้ว่าการสวมใส่ผ้าปิดจมูกขณะปฏิบัติงานช่วยลดโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคติดเชื้อและเมื่อถูกของมีคมบาดขณะปฏิบัติงาน ควรล้างทำความสะอาดแผลทันที ร้อยละ 99.1 การศึกษาของผู้วิจัยพบว่า ข้อที่ตอบผิดมากที่สุด ขยะไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อีกสามารถทิ้งรวมกันได้ ระดับเจตคติเกี่ยวกับการจัดการขยะ พบว่าพนักงานได้รับนโยบายจากหน่วยงาน หัวหน้างาน อบรมการทำงาน แต่เนื่องจากสภาพแวดล้อม เช่น อากาศร้อนหรือการปฏิบัติงานที่เร่งรีบ อาจจะมีเจตคติการถอดอุปกรณ์ป้องกันอันตรายบ้างในบางครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นพรัตน์ เทียงคำดี และคณะ, 2558) พนักงานส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ระดับปานกลาง ร้อยละ 78.1 ได้รับการอบรมจากหน่วยงานเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ขณะที่ปัจจัยเอื้อ นโยบายของหน่วยงาน อยู่ในระดับสูง หน่วยงานให้ความสำคัญในเรื่องของความปลอดภัย มีกฎระเบียบ การสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล เช่น ผ้าปิดจมูก หมวก รองเท้าบูท ฯลฯ ข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุด การจัดทำป้ายเตือน ควรเพิ่มการจัดทำป้ายชี้บ่งจุดที่มีความเสี่ยง ไม่สอดคล้องกับงานวิจัย (สมจิรา อูสาหะวงค์, 2559) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีปัจจัยเอื้อ นโยบายด้านความปลอดภัยในการทำงาน สิ่งแวดล้อมในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 43.90 และสอดคล้องกับปัจจัยที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่ได้คะแนนน้อย การได้รับคำแนะนำในการป้องกันอุบัติเหตุจากเจ้าพนักงาน อาจเป็นเพราะการสนับสนุนของหน่วยงาน การแจ้งข่าวสาร ยังไม่สม่ำเสมอ ในช่วงโควิด-19 แพร่ระบาด การทำกิจกรรมยังถูกจำกัด พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขนขยะ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นพรัตน์ เทียงคำดี และคณะ, 2558) พฤติกรรมปานกลางร้อยละ 68.10 ข้อที่ปฏิบัติไม่ดี คือ สวมใส่รองเท้าผ้าใบขณะปฏิบัติงาน พนักงานปฏิบัติตามนโยบายและกฎระเบียบของหน่วยงานอย่างเคร่งครัด ได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล จึงทำให้เกิดพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุที่ดี และเกิดความปลอดภัยในการทำงาน

5.2 ความสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยนำด้านความรู้เกี่ยวกับอันตรายของขยะและการป้องกันอุบัติเหตุ ปัจจัยเอื้อด้านนโยบายของหน่วยงาน ปัจจัยเสริมด้านการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขนขยะ และปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขนขยะอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 อาจเนื่องจากพนักงานมีระดับการศึกษาไม่มาก แต่มีนโยบายและกฎระเบียบของหน่วยงานอย่างเคร่งครัด สนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล จึงทำให้พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากอุบัติเหตุอยู่ระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (สมจิรา อูสาหะวงค์, 2559) ความรู้ เจตคติ ปัจจัยเอื้อด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับนโยบายด้านความ

ปลอดภัยในการทำงานและด้านสิ่งแวดล้อมในการทำงาน การสนับสนุนจากหน่วยงาน การรับรู้ข่าวสาร การได้รับคำแนะนำจาก บุคลากร หัวหน้างานและเพื่อนร่วมงาน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เจตคติไม่สอดคล้องกัน และสอดคล้องกับงานวิจัย (สิทธิชัย ใจขาน และและวารภรณ์ พันธุ์ศิริ, 2562) ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้กับระดับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานเก็บขนมูลฝอย มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value = 0.024) และไม่สอดคล้องกับงานวิจัย (ทวี บุตรสอน, 2564) ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานมากที่สุดคือ การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานและแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรม การป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน จากผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุมีสาเหตุมาจากสหปัจจัย (Multiple factor) ได้แก่ ปัจจัยนำด้านความรู้เกี่ยวกับอันตรายของขยะและการป้องกันอุบัติเหตุ และปัจจัยเอื้อด้านนโยบายของหน่วยงาน ปัจจัยเสริมด้านการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน เป็นส่วนสนับสนุน การป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ตามทฤษฎีของ PRECEDE ที่กล่าวว่าพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคล ถูกกำหนดด้วยสหปัจจัยร่วมกัน ของปัจจัยทั้ง 3 คือ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม

การวิเคราะห์ความสามารถในการทำนายของปัจจัยต่างๆ ต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ พบว่าไม่มีตัวทำนายคู่ใดที่มีความสัมพันธ์กันเกิน 0.85 จึงไม่ก่อให้เกิดปัญหาการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์สมการถดถอย (Multicollinearity) (จุฬาลักษณ์ บารมี, 2551) จากการทดสอบความสัมพันธ์เพื่ออธิบายปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรม การป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ได้แก่ ปัจจัยนำด้านความรู้เกี่ยวกับอันตรายของขยะและการป้องกันอุบัติเหตุ ปัจจัยเอื้อด้านนโยบายของหน่วยงานกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุที่นัยสำคัญ 0.05 ได้ร้อยละ 35.8 เขียนสมการได้ดังนี้ พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานเก็บขนขยะ = $19.517 + 0.774$ (ความรู้เกี่ยวกับอันตรายของขยะและการป้องกันอุบัติเหตุ) $+ 0.452$ (นโยบายของหน่วยงาน)

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 หัวหน้างานควรมีกิจกรรมส่งเสริมด้านความปลอดภัย เพื่อเพิ่มความรู้เกี่ยวกับอันตรายของขยะและการป้องกันอุบัติเหตุ

6.2 หัวหน้างานควรนำปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุไปกำหนดนโยบายของหน่วยงาน กำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับหรือข้อปฏิบัติให้พนักงานเก็บขนขยะยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน

7. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนครราชสีมาที่ให้ความอนุเคราะห์อนุมัติงบประมาณจากเงินรายได้ ปีงบประมาณ 2564 เพื่อสนับสนุนการจัดทำวิจัยและการวิจัยนี้ได้รับความช่วยเหลือจากเทศบาลนครนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ในการดำเนินการเก็บข้อมูล

8. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมควบคุมมลพิษ, กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย. (2566, 11 เมษายน). รายงานสถานการณ์สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2565. กรมควบคุมมลพิษ, <https://www.pcd.go.th/publication/29509/>.
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมควบคุมมลพิษ. (2567, 1 เมษายน). รายงานประจำปี 2566 กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย. กรมควบคุมมลพิษ, <https://www.pcd.go.th/publication/31609/>.
- จุฬาลักษณ์ บาร์มี. (2551). สถิติเพื่อการวิจัยทางสุขภาพและการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS. ศรีศิลป์การพิมพ์.
- วิราภรณ์ ทองยัง. (2552). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกำบังโรค และการบาดเจ็บจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ. สำนักการวิจัยแห่งชาติ, https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_Doi=10.14457/MU.the.2009.7.
- ทวี บุตรสอน. (2564). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกำบังอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะเทศบาลเมืองศรีสะเกษ. วารสารการแพทย์และสาธารณสุข มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 4(2), 102-110.
- ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ. (2562, 9 กรกฎาคม). สถานการณ์ขยะโลกกับประเทศที่ผลิตขยะที่มีมากที่สุดในโลกขณะนี้. THESTANDARD, <https://thestandard.co/garbage-situation/>.
- นพรัตน์ เทียงคำดี, ฉันทนา จันทร์วัง และพรนภา หอมสินธุ์. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกำบังอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. วารสารพยาบาลสาธารณสุข, 29(1), 43-55.
- บุญศรี พรหมมาพันธุ์. (2561). เทคนิคการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการใช้สหสัมพันธ์และการถดถอยในการวิจัย. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ., 11(1), 32-45.
- สมจิรา อูสาหะวงศ์. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกำบังอุบัติเหตุของพนักงานจัดเก็บขยะในเขตอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ติพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเกริก.
- สิทธิชัย ใจขาน และวราภรณ์ พันธุ์ศิริ. (2562). พฤติกรรมและความรู้ด้านความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานเก็บขนมูลฝอย กรณีศึกษาเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 21(1), 50-59.
- Pearson, K. (1920). Notes on the history of correlation. *BIOMETRIKA*, 13(1), 25-45. <https://doi.org/10.1093/biomet/13.1.25>

